

Digitalisering

**– En viktig förutsättning för
att göra Halland till Sveriges
grönaste tillväxtregion**

Program fastställt av Centerpartiet Hallands
distriktsstyrelse

2021-12-06

Centerpartiet

Vad innebär digitalisering?

Digitaliseringen är en viktig förutsättning för att Halland ska kunna bli Sveriges grönaste tillväxtregion. Åren av pandemi 2020–2021, har bidragit till ett historiskt digitaliseringskliv. Stora delar av samhället har snabbt behövt ställa om och utnyttjat den digitala tekniken på ett sätt och i en hastighet som tidigare varit otänkbart. Om det före corona pandemin var svårt att föreställa sig ett samhälle utan digital teknik, så är det idag omöjligt.

Tekniksprång är inget nytt och den accelererande teknikutvecklingen som i form av digitalisering, robotisering och automatisering utvecklar samhället vi lever i idag kan liknas vid det som efter den industriella revolutionen ledde till den tidens omvälvande samhällsutveckling.

Tre övergripande faktorer som tillsammans bidrar till kraften av digitaliseringen:

- Uppkoppling – ett uppkopplat samhälle där både medborgare och maskiner ständigt är uppkopplade.
- Integrering – det uppkopplade samhället möjliggör att människor, maskiner och digitala verktyg kan kopplas ihop och kommunicera med varandra.
- Datainsamling – information som du konstant lämnar från dig i det uppkopplade användandet. Där de som tillhandahåller digitala tjänster äger datan och kan, om datan samlas in kontinuerligt och systematiskt, delas, analyseras eller kopplas ihop med annan data vilket kan ge insikter om enskilda individer men också om trender för större grupper.

Digitaliseringen bidrar till att förbättra, effektivisera och möjliggöra innovation på näst intill alla områden när data digitaliseras och tillgängliggörs. Men datainsamlingen och systematiseringen av data som är också en risk och en maktfaktor. Under en dag genererar vi information på ett sätt som vi kanske inte reflekterar över genom samtalen vi ringer, aktivitet på olika appar eller informationen vi söker.

Att säkerställa den personliga integriteten samtidigt som vi möjliggör samhällets positiva utveckling är viktigt. Då information förvaras och delas utan att individen som genererat informationen har insyn eller förstår vidden av användandet, skapas en osäkerhet och otrygghet som gör att individer kanske blir mindre benägna att lämna ut sin information när det i andra sammanhang är önskvärt eller till och med livsviktigt.

Ett annat viktigt perspektiv i det framväxande digitala samhället är det digitala utanförskapet. Flera faktorer kan samverka, så som motivation, tillgång, färdigheter och användning, där alla delar är viktiga för att en person ska vara inkluderad och ges möjlighet att ta del av de digitala nyttorna. Det är lätt att tänka att det digitala utanförskapet är knutet till ålder men viktigt att ha med sig är att det också finns socioekonomiska förutsättningar som påverkar.

Viktiga delar i samhällskontraktet är att alla medborgare ska kunna tillgodogöra sig samhällsinformation och service på lika villkor samt att säkerställa frihet och trygghet att våga uttrycka sina åsikter. Detta för med sig utmaningar för det digitaliserade samhället, dels att kunna upprätthålla samma trygghet för sina

medborgare digitalt som fysiskt, dels att motverka ett digitalt utanförskap och dels att skapa en alternativ tillgänglighet.

Hur ser digitaliseringen ut i Halland?

Som en region där en stor del av befolkningen arbetspendlar till storstadsregioner har Halland genom digitaliseringens möjligheter att arbeta helt eller delvis på distans blivit en ännu mer attraktiv region.

Konsultbolaget WSP¹ har under 2021 kartlagt potentialen för hemarbete i samtliga Sveriges 290 kommuner och trots att det råder stora variationer mellan kommunerna är det ändå en betydande andel av invånarna i samtliga kommuner som helt eller delvis kan inrätta en arbetsplats i hemmet och sköta delar av arbetet därifrån. Att arbeta på distans fungerar för de allra flesta som har möjligheten men bredband i hela Halland är en förutsättning.

Kommuner	Placering i riket	Andel av arbetsstyrkan som kan jobba på distans
Kungsbacka	38	26 %
Halmstad	43	25 %
Varberg	70	22 %
Falkenberg	135	18 %
Laholm	186	16 %
Hylte	241	14 %

Även inom den offentliga organisationen har de senaste åren tydligt visat digitaliseringens potential och att verktygen från digitaliseringen innebär möjligheter för regionen att erbjuda god eller ännu bättre service än idag. Exempelvis driver Region Halland i samarbete med Högskolan i Halmstad ett femårigt forskningsprojekt som går ut på att utveckla svensk hälso- och sjukvård till att bli mer informationsdriven, individanpassad och skalbar genom AI-tillämpning. Det är viktigt att resultaten av detta så snabbt som möjligt kommer medborgarna till del genom en tillgängligare vård.

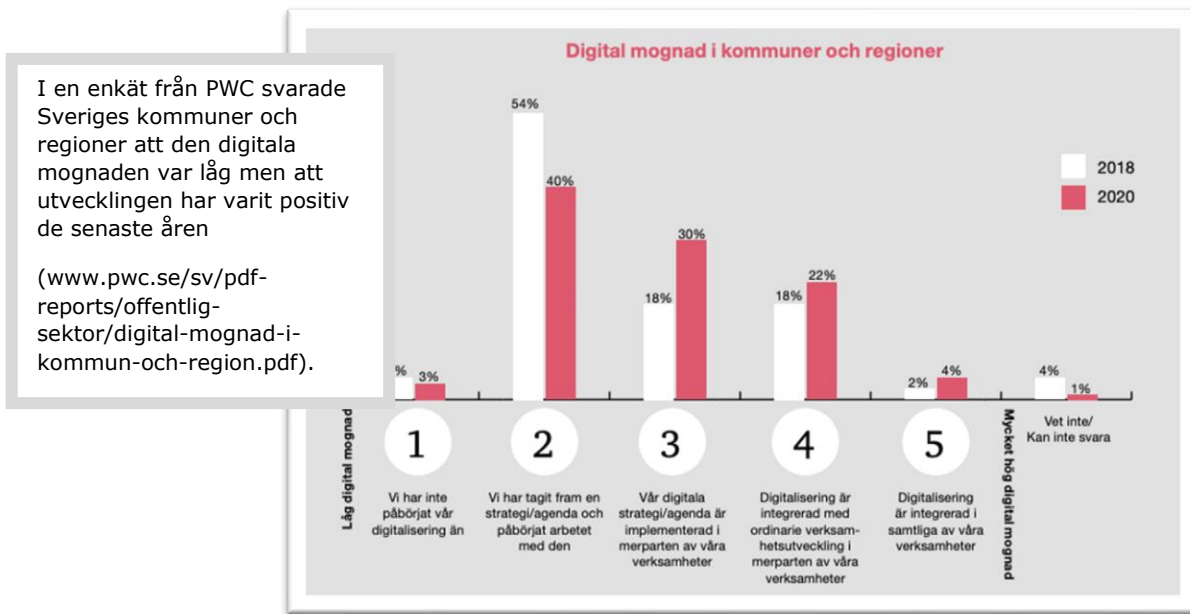
När det gäller tillgången till snabbt bredband så har utvecklingen, tack vare Centerpartiet, gått från en nationellt sett låg nivå till att 2020 ha en tillgång till snabb fiber i tätort på 82 procent samt utanför tätort på 69 procent enligt post och telestyrelsens (PTS) bredbandskartläggning². Även om detta är bra ur ett nationellt perspektiv så räckte det inte för att nå den nationella målsättningen med att 95% av alla hushåll skulle ha tillgång till snabbt bredband år 2020. Dessvärre ser verkligheten än sämre ut då datan från PTS inkluderar alla byggnader där fiber finns i nära anslutning, det betyder dock inte att dessa byggnader är uppkopplade på nätet.

1 <https://www.wsp.com/sv-SE/insikter/okat-distansarbete-sa-paverkas-svenska-stader-och-kommuner>

2 <https://www.pts.se/globalassets/startpage/dokument/icke.legala.dokument/rapporter2021/internet/mobiltacknings-och-bredbandskartlaggning-2020.pdf>

Digitalisering kräver nationellt ledarskap och samordning men skall ge stärkt lokal demokrati.

Svenska myndigheter har varit långsamma med att skapa förutsättningar för en bred, offentlig digitalisering. Under de senaste åren har ett antal politiska initiativ tagits på nationell nivå bland annat har den nya digitaliseringsmyndigheten DIGG utvecklat ramverk och rekommendationer för digital samverkan inom det offentliga.

Regionen och kommunerna i Halland måste ha kompetens att förstå och tillämpa det stöd för digitalisering som tas fram på nationell nivå av DIGG och Sveriges Kommuner och Regioner, SKR. Vi vill inte bara att Halland skall ha stor följsamhet till nationella riktlinjer utan också aktivt bidra med kunskap om förutsättningar och behov i en medelstor region till det nationella arbetet. Det är viktigt att det centralt styrda standardiseringsarbetet inte leder till digitala lösningar som ökar centralstyrning, bromsar nya idéer och arbetstillfällen eller fjärrmar myndigheterna från befolkningen. Vi anser att klokt genomförda digitaliseringsprojekt ökar medborgarengagemanget på lokal nivå och gynnar lokalt beslutsfattande i linje med Centerpartiets syn på "närodlad" politik.

En annan förutsättning för att digitaliseringen ska bidra till en stärkt lokal demokrati är att det finns etiska förhållningsregler och en mångfald hos de personer som deltar i samhällets digitalisering så att olika bakgrunder och erfarenhet tas tillvara. Annars finns det risk för att fördomar och åsikter av ett fåtal byggs och förstärks i de digitala systemen. Detta gäller inte minst AI (Artificiell Intelligens) eftersom denna teknik har potential att få en stark påverkan på våra liv.

Centerpartiet i Halland vill att:

- Region Halland ska jobba efter nationellt fastslagna standarder.

- Region Halland aktivt bidra med kunskap om förutsättningar och behov i en medelstor region till det nationella arbetet. Det är viktigt att det centralt styrda standardiseringsarbetet inte leder till digitala lösningar som ökar centralstyrning, bromsar nya idéer och arbetstillfällen eller fjärrar myndigheterna från befolkningen.
- Region och kommuner i Halland säkerställer att det finns mångfald i de arenor inom utbildning, forskning, ledningsgrupper, organisationer och olika nätverk som leder och utvecklar digitaliseringen.

Myndigheterna skall tillhandahålla digitala tjänster och data, inte appar.

Lika lite som staten skall bygga fräcka bilar eller hus, lika lite skall den koncentrera sitt digitaliseringsarbete på appar och användargränssnitt. Det offentliga ska tillhandahålla infrastrukturplanen för digitalisering, standarder, rekommendationer och de grundläggande infrastrukturkomponenterna. Med infrastruktur avses här exempelvis kataloger för tjänster och information eller applikationsgränssnitt till offentlig data.

Digitaliseringsarbetet inom regionen ska koncentreras på att tillhandahålla digitala tjänster och kvalitetssäkrad information på ett öppet, säkert, standardiserat sätt. Applikationer för medborgarna kommer med automatik utvecklas av företag och civilsamhällesorganisationer när data och tjänster görs tillgänglig. Grundläggande appar och användargränssnitt för alla medborgarens fria åtkomst till tjänster och data måste dock alltid säkerställas.

Hur bra en digital samhällstjänst fungerar beror i hög grad på hur den accepteras av medborgarna och vilken tillit dessa har till tjänsten. Det är centralt att offentliga tjänster designas så att de upplevs som värdefulla av så många som möjligt. Tjänsterna måste utformas för användare med olika förutsättningar. Att civilsamhälle och privata företag utvecklar digitala tjänster baserat på offentliga information och programgränssnitt är positivt för att skapa maximalt värde och nå så många användargrupper som möjligt.

Centerpartiet i Halland vill att:

- Region samarbetar med statliga myndigheter och SKR för att skapa förutsättningar för ett digitalt ekosystem där myndigheter, företag, organisationer och privatpersoner kan samverka för största möjliga gemensamma nytta.

Högkvalitativt bredband i hemmet skall vara lika självklart som elektricitet.

Näringslivet, föreningslivet, vardagen och välfärden blir alltmer digitalt. Det är en självklarhet att Hallands alla hushåll inom kort skall kunna kopplas upp på bredband med hög tillförlitlighet och kapacitet. Tillgången till modern teknik och infrastruktur är av avgörande betydelse för tillväxt och utveckling i hela Halland.

Regionen skall undanröja hinder för utbyggnad, ställa krav på nätbyggarna och, om det krävs, ge finansiellt stöd på de platser fibernätet inte kan göras kommersiellt lönsamt. Regionen skall också verka för en mycket god täckning

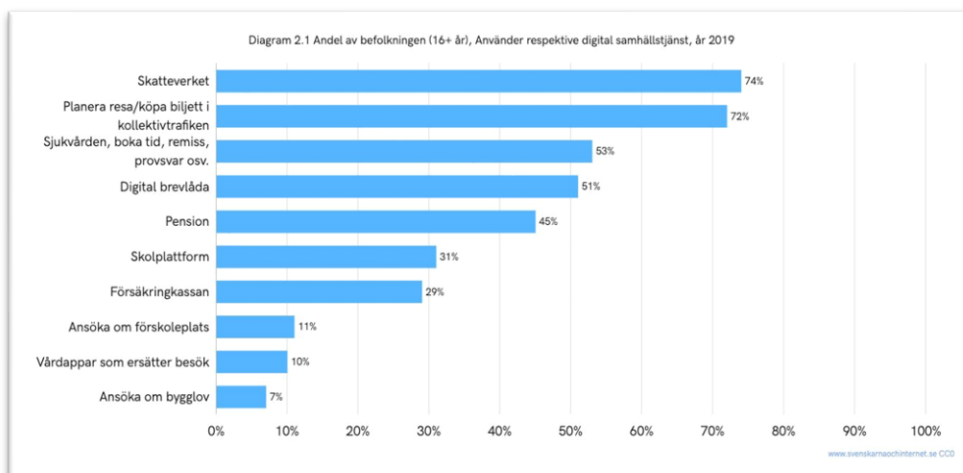
med mobilt bredband av hög kvalitet i hela Halland. Bredbandstillgång kommer bli allt viktigare för att kunna ta del av samhällstjänster av olika slag.

Centerpartiet i Halland vill att:

- Region Halland senast når regeringens utbyggnadsmål med 100% bredbandstäckning av hushållen 2025.
- de statliga bredbandskoordinatorerna finns kvar fram tills dess att utbyggnaden är färdig.
- säkerställ tillgång till robust uppkoppling i hela Halland samt att dessa ses som en del av Regionens beredskap. Investeringar som görs i infrastruktur som fiber och master måste vara tillgängliga för alla parter oavsett vem som äger fibern.

Användbara men alltför avgränsade digitala samhällstjänster.

En stor andel av Sveriges befolkning använder sedan länge digitala samhällstjänster. Den mest använda digitala tjänsten har Skatteverket³.

Många av de digitala tjänsterna faller inom regionalt och kommunalt ansvar; kollektivtrafik, vård och skola. Utvecklingen av sådana tjänster sker ofta myndighet för myndighet, förvaltning för förvaltning. Den riktigt stora potentialen i digitalisering är när den blir gränsöverskridande. När skolschema kan kopplas ihop med schema för fritidsintressen och kollektivtrafik, eller vårdbesöksbokningen ger förslag på bussar att ta. Då kan digitaliseringen hjälpa till på helt nya sätt, exempelvis öka resandet med kollektivtrafik.

Det finns idag många begränsande faktorer för att sådana gränslösa applikationer, t.ex. bristande standardisering, slutna system och avsaknad av incitament för samarbete mellan förvaltningar och/eller kommuner.

³ <https://svenskarnaochinternet.se/rappporter/svenskarna-och-internet-2019/digitala-samhallstjanster/>

Centerpartiet i Halland vill att:

- Region Halland arbetar för att tillgängliggöra offentlig data via öppna, standardiserade gränssnitt, API:er. Utgångspunkten för alla offentliga tjänster ska vara att de kan hanteras digitalt det gäller även utbytet mellan de offentliga verksamheterna och öppen data ska vara utgångsläget. Det öppnar upp för nya lösningar som ökar medborgarnas insyn och möjlighet att interagera med offentliga myndigheter.
- arbeta för att medborgare i kontakt med regionen eller regionens kommuner endast ska behöva lämna specifik information en gång.
- inrikta upphandling av digitala lösningar på teknik baserad på öppna standarder.
- regionen stöder gränsöverskridande samverkan för digitalisering mellan kommuner, förvaltningar och myndigheter.
- se över regler och lagar som hindrar ett öppet och innovativt klimat för digitalisering av offentliga tjänster.

Digitalisera snabbare med medborgaren i centrum.

Människor förtjänar och förväntar sig att få offentlig service bättre anpassad till sina behov och sin livssituation. Men idag släpar digitalisering inom offentlig sektor efter och för medborgarna är det mer lättillgängligt att boka en jorden-runt-resa än en läkartid.

Gamla strukturer för hur myndigheter arbetar och har kontakt med sina medborgare måste anpassas ur ett medborgarperspektiv. Exempelvis har de privata nätläkarna visat att medborgaren i vissa fall hellre vill ha ett besök på kort varsel än att träffa sin läkare fysiskt.

Med en åldrande befolkning så står vård och omsorg inför stora ekonomiska utmaningar. Både vården och omsorgen kan bli bättre och mer effektiv genom digitalisering. Möjligheterna är näst intill obegränsade men för att skapa tillit till vårdssystemet så skulle en nationell och samlad journalföringstjänst vara ett viktigt första steg. Idag kan medborgare i många regioner läsa delar av sina journaler via 1177.se. Men det räcker inte, digitala tjänster behöver ge tillgång till samtliga journaler från alla vårdgivare. Då kan medborgaren direkt se fördelar med vårdens digitalisering – tillit och acceptans ökas.

På liknande sätt så finns stor potential för digital utveckling inom de flesta offentliga områden. Men det är alltid viktigt att få med ett tydligt medborgarperspektiv och att se till att användarna snabbt upplever värdet av en offentlig verksamhets digitalisering genom förenklade eller bättre tjänster.

Centerpartiet i Halland vill att:

- ökade resurser ges till de halländska folkbiblioteken så att de kan ta sig an uppgifter som gör att alla, oavsett var de bor eller vilken bakgrund de har, har likvärdig möjlighet att ta till sig digital information och samhällstjänster.

- alla har tillgång till sina samtliga journaler från alla vårdgivare i en digital tjänst, ett så kallat e-hälsokonto.
- region och kommuner fortsätter utveckla arbetssätt från tiden under pandemin inom skolan och kulturen för ökad tillgängligheten och attraktiviteten i hela regionen. Det finns stora möjligheter i tillgänglighet av god kultur och specialiserad pedagogik som när de digitaliserades blev de tillgängliga för många fler, exempelvis människor i glesbygd, äldre och många med funktionsvariationer.
- kommunernas omsorgs- och gruppboenden har samma tillgång till bredband och wifi som i andra bostäder.
- Vi ser stor potential med användandet av geodata och vill verka för att Hallands kommuner och region samverkar för att genomföra Lantmäteriets nationella geodatastrategi där kommunerna och regionens fysiska planering sker med digitala hjälpmedel och geodata.

Digitalt våld kan aldrig accepteras

Att bli trakasserad, hotad eller kontrollerad med hjälp av digitala verktyg eller i sociala medier kallas för digitalt våld. Det kan utföras av främlingar, eller "vänner" som du kommer i kontakt med på sociala medier men också av någon som står dig nära, som genom tillgång till lösenord eller annan åtkomst till dina digitala verktyg exempelvis övervakar, utövar press, sprider osanningar eller hotar.

Även som vuxen kan det vara svårt att förstå alla konsekvenser som kan uppstå när man blir viral med bilder, eller andra uppgifter. Att vara ute på internet som barn är som att vara själv i skogen, det är lätt att gå vilse. Många barn har telefon redan i låg ålder, och i skolan erhålls en läsplatta som ett skolverktyg. Med detta kommer ett ansvar, hos barnen, men främst hos förälder och huvudman, dvs, skolan.

Våld i nära relationer kan få ytterligare en dimension om man ofrivilligt kontrolleras av en förövare, hoten kan bestå i att känslig information kommer spridas till arbetsgivare, släkt och vänner, eller att bilder och filmer man tagit med eller utan medgivande ska spridas.

Den svåraste formen av digitalt våld är sexuella övergrepp på barn. Dessvärre säger expertisen att det ökar och offren blir allt yngre och övergreppen allt grövre. I den digitala världen finns inte heller några geografiska gränser. Det finns en lättillgänglighet som är svår att övergripa i och med den globala digitaliseringen. Och bilder på övergrepp som begicks för decennier kan plötsligt bli tillgängliga världen över med dagens teknik.

Forskning och studier visar även att den psykiska ohälsan har fått ytterligare försvårande nivåer som man måste förhålla sig till vid stöd och rehabilitering av brottsoffer. Jämför sexuella övergrepp som sker isolerat utan dokumentation, med det som sker digitalt och dokumenteras så tillkommer nya dimensioner av övergreppet som hot och utpressning om inte offret fortsätter att vara förövaren till lags. Rädslan och oron offret upplever när någon har bild- och filmbevis är mycket svår att hantera för när övergreppen blivit digitala kommer

dokumentationen svår att radera och övergreppen fortsätter, även om själva handlingen ligger bakåt i tiden.

Centerpartiet i Halland vill att:

- Alla kommunala och regionala förvaltningar inför filter för våld, porr, övergrepp mot barn och terror. Filtret ska vara uppbyggt så att det inte sorterar bort önskvärd HBTQI-information och sexualupplysningssidor.
- Skolans personal erbjuds löpande vidareutbildning om digital utveckling och konsekvenser av denna
- Kommuner och regionen som huvudmän, tar ansvar för eventuellt missbruk av de tekniska verktyg som de tillhandahåller. Exempelvis genom att med hjälp av tekniska lösningar fånga upp användare som hanterar bilder som innehåller sexuella övergrepp mot barn och överlämnar till polis och åklagare.
- Skolan kontinuerligt talar/informerar om det digitala våldet, dess konsekvenser och vilka åtgärder man kan vidta.
- Stimulera utvecklingen av AI och maskininlärning i jakten på digital dokumentation av sexuella övergrepp på barn. Med hjälp av AI finns möjligheter att finna, dokumentera och begränsa spridningen av olaglig information på ett mycket effektivare sätt än med manuella metoder.